

Schriftelijke inbreng Bits of Freedom voor het rondetafelgesprek op donderdag 10 februari 2022 inzake de rol van social mediaplatformen.

Ons publieke debat speelt zich af op een beperkt aantal zeer dominante platforms. De dominantie en het verdienmodel van deze platforms frustreren een competitief en divers communicatielandschap, een vitaal publiek debat en daarmee een sterke democratie. Alle maatregelen die worden genomen om het publieke debat weer op haar poten te helpen, moeten danwel die dominantie aanpakken, danwel het verdienmodel van de grote platforms. Bits of Freedom doet vier aanbevelingen.

1. Gebruikers van het ene platform moeten kunnen communiceren met gebruikers van een ander platform.

Een WhatsApp-gebruiker kan in theorie overstappen op een andere dienst, maar dat komt met een (te) hoge prijs, namelijk het verlies van je sociale en vaak ook professionele netwerk. Dit weerhoudt mensen ervan om over te stappen op alternatieve diensten die misschien wel beter bij hen passen. Big Tech houdt gebruikers, met andere woorden, gegijzeld. Dit leidt weer tot weinig concurrentie. Welke ondernemer kan onder deze omstandigheden nou tegen Big Tech opboksen? Daarom moeten dominante platforms interoperabel zijn. Dat betekent dat men vanaf het ene platform moet kunnen communiceren met gebruikers van een ander platform. Signal-gebruikers moeten een berichtje kunnen sturen naar Whatsapp-gebruikers, en andersom. E-mail werkt op dezelfde manier: je kunt een mail sturen van een Hotmail- naar een Gmail-adres, en als je wilt overstappen kun je je mailtjes verhuizen naar een nieuwe mailbox. Het Europees Parlement heeft gehoor gegeven aan deze oproep en wil een interoperabiliteitsverplichting voor berichten-apps en sociale netwerken. **Bits of Freedom beveelt aan om de voorstellen van het Europees Parlement voor artikel 2 (23) en 6.1 (f) van de Digital Services Act over te nemen.**

2. Adverteren op basis van tracking moet aan banden gelegd worden.

Grote platforms gebruiken *tracking* om het gedrag van gebruikers bij te houden en hen te profileren. Op basis van dat profiel wordt aan gebruikers advertenties en andere betaalde content getoond. Het gevolg is een *tracking* industrie waarbij gebruikers niet alleen binnen het platform zelf gevolgd worden, maar ongemerkt ook ver daarbuiten. Op tracking gebaseerde advertenties werken manipulatie en discriminatie in de hand en vormen daarmee een gevaar voor de democratie. Het Europees Parlement zag deze gevaren en wil daarom op tracking gebaseerde advertenties ernstig beperken. Het Parlement is van mening dat mensen geïnformeerd moeten kunnen kiezen of ze wel of geen op tracking gebaseerde advertenties voorgeschoteld krijgen. Als mensen ervoor kiezen om niet *getracked* te worden, mag dat er niet toe leiden dat zij genoeg moeten nemen met verminderde functionaliteit. Ook wil het Parlement dat advertenties nooit gebaseerd worden op gevoelige persoonlijke gegevens zoals etniciteit, politieke-, religieuze-, of filosofische overtuiging, gezondheidsstatus of seksuele geaardheid. Met deze beperkingen blijven er nog genoeg manieren over om te adverteren die

wél in lijn zijn met mensenrechten. Zoals contextuele advertenties, gebaseerd op de inhoud van wat mensen consumeren. **Bits of Freedom beveelt aan om het voorstel van het Europees Parlement voor artikel 24 van de Digital Services Act over te nemen.**

3. Er moet een verbod komen op manipulatief webdesign.

Met manipulatieve webdesign worden designtrucjes bedoeld waarmee een gebruiker gemanipuleerd wordt om een bepaalde keuze te maken, vaak één die niet in zijn of haar belang is. Zo zijn cookiemuren ontworpen om het makkelijk te maken om cookies te accepteren en moeilijk om ze te weigeren. YouTube's "autoplay" zorgt ervoor dat gebruikers niet alleen langer blijven kijken, maar ook naar een selectie content kijken die is gebaseerd op Google's commerciële belangen. Platforms ontnemen gebruikers zo op geniepige wijze hun autonomie. Gebruikers van platforms moeten weer in hun kracht worden gezet. Daarom heeft het Europees Parlement een verbod op manipulatief webdesign voorgesteld. **Bits of Freedom beveelt aan om het voorstel van het Europees Parlement voor het nieuwe artikel 13a van de Digital Services Act over te nemen.**

4. Aanbevelingssystemen moeten gereguleerd worden.

Platformen bepalen, op basis van hun commerciële belangen, welke content de gebruiker voorgeschoteld krijgt. Dat doen ze door het gebruik van aanbevelingssystemen. De belangen hierachter komen zelden of nooit overeen met de belangen van de individuele gebruiker of de maatschappij in het algemeen. Zo profiteert het platform weliswaar van het tonen van steeds extremere en meer verontrustende content; de gebruiker en maatschappij overduidelijk niet. Mensen moeten ook wat deze aanbevelingssystemen betreft wat te kiezen hebben. Dat vindt het Europees Parlement ook en daarom willen zij dat platformen verplicht worden ten minste één aanbevelingssysteem aan te bieden dat niet op profilering is gebaseerd. Ook moet het makkelijk zijn voor gebruikers om aanbevelingssystemen te selecteren en aan te passen. Tot slot moet volgens het Parlement ook de transparantie van aanbevelingssystemen worden gegarandeerd. **Bits of Freedom beveelt aan om de voorstellen van het Europees Parlement voor het nieuwe artikel 24a en artikel 29 van de Digital Services Act over te nemen.**